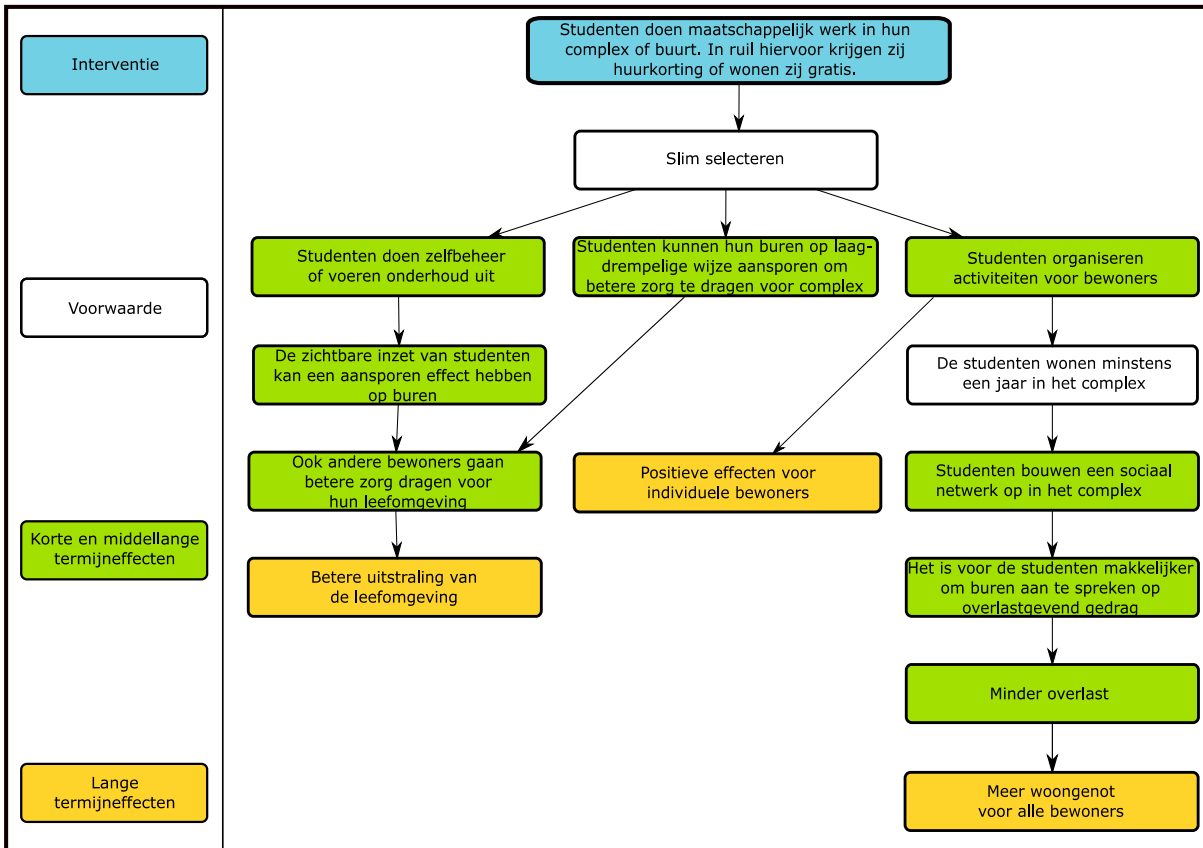

Studenten verrijken aandachtswijken

De komst van betrokken studenten zorgt voor een aanbod van laagdrempelige hulp voor kwetsbare bewoners.

- **Aanleiding:** In buurten of complexen waar grote concentraties van kwetsbare bewoners zijn, kan de leefbaarheid onder druk komen te staan. Dit kan zich uiten in anonimiteit, verloedering of overlast.
- **Interventie:** Studenten krijgen een woning aangeboden in het complex. Zij zijn maatschappelijk actief in ruil voor een huurkorting.
- **Beoogde effecten:** betere uitstraling woonomgeving, meer woongenot, positieve effecten voor individuele bewoners.

Aanleiding

De leefbaarheid in een complex staat onder druk. Het complex vervuult of verloedert, er is weinig betrokkenheid en veel bewoners kampen met sociale of financiële problemen. Indien de bewoners weinig onderling contact hebben, spreekt men elkaar niet snel aan op onprettig of overlastgevend woongedrag. Middels deze interventie worden de bewoners zelf ingezet om deze problemen deels te ondervangen.

Hoe worden de beoogde effecten bereikt?

Door het selecteren, plaatsen en begeleiden van de studenten met een maatschappelijke opdracht ontstaat een nieuwe groep sociaal actieve en betrokken buurtbewoners. De studenten worden geselecteerd op basis van motivatie en capaciteiten. Omdat zij minstens een jaar in het complex wonen, kunnen zij een band opbouwen met andere bewoners. Zo kunnen zij een bijdrage leveren aan het complex, terwijl de kosten beperkt blijven.

Vaak werken de studenten aan de uitstraling van de leefomgeving, bijvoorbeeld door aan zelfbeheer of onderhoud te doen. Ook kunnen de studenten door middel van portiekgesprekken hun burens aansporen om samen betere zorg te dragen voor de gedeelde ruimten, zoals bijvoorbeeld in de [H-buurt](#). Het contact tussen

buren onderling is laagdrempeliger dan dat tussen corporatiemedewerkers en bewoners en draagt bij aan het ontstaan van meer betrokkenheid bij het complex. Vaak proberen de studenten bewust om de andere bewoners te betrekken bij hun activiteiten, zoals bijvoorbeeld in [Heesterveld](#). Zichtbare voorbeelden van actieve bewoners die zich inzetten voor het complex of de buurt kunnen andere bewoners aansporen minder vervuilend of overlastgevend gedrag te vertonen of zelfs om zich ook in te zetten. De toenemende inzet van de bewoners leidt tot een betere uitstraling van de leefomgeving.

Daarnaast bouwen de studenten een netwerk op in het complex, als gevolg van de activiteiten die zij samen met bewoners ondernemen. Tijdens activiteiten als formulierencafés, portiekgesprekken, groepsactiviteiten voor kinderen of gezamenlijk zelfbeheer zien en spreken zij hun burens. Door het geregelde contact tussen studenten en hun burens is het voor studenten makkelijker om hun burens aan te spreken op overlastgevend woongedrag. Dit leidt tot meer woongenot voor alle bewoners van het complex, en kan – afhankelijk van de aard van de overlast – ook bijdragen aan de uitstraling van het complex. Dit gebeurde bijvoorbeeld in de [Laan van Spartaan](#), waar studenten werden ingezet om activiteiten te organiseren in een complex met burenruzies en overlastgevend gedrag van kinderen.

Daarnaast is er een waaier aan positieve effecten voor individuele bewoners en voor de corporatie mogelijk, afhankelijk van de activiteiten die de studenten ondernemen. Lichte contacten van kwetsbare bewoners met mensen met een andere sociale achtergrond kunnen een opening bieden naar andere mogelijkheden zoals onderwijs en werk. Het formulierencafé kan individuele bewoners helpen om hun administratie op orde te krijgen. Dit is een belangrijke stap in de voorkoming van schulden en huurachterstanden. Daarvan profiteren zowel de bewoners als de corporatie. Bij dergelijke activiteiten is het raadzaam om aan te haken bij bestaande initiatieven en de samenwerking te zoeken met de organisaties die deze uitvoeren.

2

Er zijn ook interventies waarbij studenten worden gehuisvest en maatschappelijk werk doen, zonder dat de komst van studenten als bewoners een specifieke toegevoegde waarde heeft voor het complex. Wonen heeft een toegevoegde waarde wanneer de studenten hun taken beter kunnen uitvoeren, omdat zij ook bewoner zijn. In andere interventies is de woning een beloning voor het verrichte werk, maar is er geen directe relatie tussen de taken die de studenten uitvoeren en het feit dat zij bewoners zijn. De studenten verrichten hun taken dan meer als vrijwillig of goedkope kracht, en niet zo zeer als bewoner. Dit is bijvoorbeeld het geval in de [Van der Pekbuurt](#) in Amsterdam en [de Springlevende Wijken in Amsterdam](#). Een ander voorbeeld is de [Student in de Wijk](#) in Leiden.

Soms is een gemeente of deelgemeente mede-initiatiefnemer van de interventie. De corporatie stemt de activiteiten van de studenten dan af met de gemeente en kan gebruik maken van de kennis en de middelen die de gemeente ter beschikking stelt. Ook is er een breder scala aan activiteiten mogelijk. Deze zijn dan namelijk niet per se gericht op het complex, maar kunnen ook betrekking hebben op leefbaarheid in de bredere zin of allerlei maatschappelijke taken ter ondersteuning van kwetsbare bewoners, zoals bij de [Springlevende Wijk](#) of het [Vooruit Project](#). Voorbeelden van dergelijke activiteiten zijn huiswerkbegeleiding, computercursussen voor ouderen en maatschappelijke ondersteuning voor vrouwen met een migratieachtergrond. Ook in dergelijke gevallen is het raadzaam om de verbinding te zoeken met bestaande initiatieven en samen te werken met andere organisaties die actief zijn in de wijk, bijvoorbeeld door de begeleiding van de studenten bij hen onder te brengen.

De komst van studenten is geen totaaloplossing voor de problemen in de buurt, maar is één van de ingrepen die kan bijdragen aan de leefbaarheid. De activiteiten van studenten zijn bedoeld als aanvulling op de inzet van vakmensen als wijkwerkers en schuldhelpverleners. De studenten kunnen een beroep doen op deze professionals indien de zwaarte van de problematiek dit vereist.

Samenvattend worden de volgende effecten verwacht:

- **Betere uitstraling woonomgeving** voor alle bewoners, indien er aan de fysieke woonomgeving wordt gewerkt
- **Meer woongenot** voor alle bewoners van het complex
- **Positieve effecten** voor individuele bewoners

Toepassen van deze interventie

Aan de interventie moet een goede probleemanalyse voorafgaan: wat is het probleem? Alleen als men zeker weet dat het juiste en volledige probleem in beeld is, kan men over oplossingen gaan nadenken. Een onjuiste of onvolledige probleemanalyse kan leiden tot ongeschikte oplossingen, waardoor tijd en middelen verspild worden terwijl het echte probleem onopgelost blijft.

Probleemanalyse

Denk hierbij nog niet aan oplossingen; zet het probleem voorop. Inventariseer de probleemperecepties vanuit een aantal betrokkenen. Het is denkbaar dat de bewoners het probleem bijvoorbeeld anders ervaren dan de corporatie. Aanleiding voor deze interventie is vaak een gebrek aan betrokkenheid van bewoners bij de leefomgeving. Ook worden zaken als anonimiteit en slechte leefbaarheid vaak genoemd. Het is belangrijk om goed dit probleem in zijn geheel in kaart te brengen. Waarom is het erg dat bewoners elkaar niet kennen, of niet betrokken zijn? Waarin uit de slechte leefbaarheid zich precies? De volgende stap is een kritische reflectie op de vraag of men het juiste en volledige probleem in beeld heeft. Is er niet een achterliggend probleem, waarvan de waargenomen problemen symptomen zijn? Dit achterliggende probleem zou in de persoonlijke situatie van de bewoners kunnen schuilen. Waarom zijn zij bijvoorbeeld niet betrokken? Het is mogelijk dat ze hier niet in geïnteresseerd zijn, of er niet toe in staat zijn. Ook is het mogelijk dat ze zelf het initiatief niet nemen, maar hier wel voor open zouden staan als een ander hen hiertoe aanzet. Met andere woorden: Heeft men met het aanpakken van het onderhoud wel het volledige probleem te pakken?

Mogelijke oplossingen

Breng hierna de mogelijke oplossingen in beeld. Het is belangrijk om eerst zo breed mogelijk naar oplossingen te zoeken, om te voorkomen dat te vroeg voor een (suboptimale) oplossing gekozen wordt. Het nadenken over alternatieve oplossingen dwingt bovendien een betere argumentatie af over de oplossingen die al in beeld zijn. Bedenk wat het basialternatief is: de meest waarschijnlijke ontwikkeling zonder nieuw beleid en zonder interventie. Stel bij iedere mogelijke oplossing de vraag wat het effect zal zijn door de oplossing met het basialternatief te vergelijken. In deze interventie zal dit leiden tot de vraag of huisvesting en activiteiten van studenten wel de juiste remedie zijn, of dat de buurt beter geholpen is met bijvoorbeeld de inzet van vakmensen. Denk goed na over de specifieke activiteiten die de studenten zullen ondernemen, en maak expliciet duidelijk waarom deze activiteiten zullen leiden tot de beoogde maatschappelijke effecten.

Bij de keuze voor oplossingen wegen de kosten en opbrengsten die aan de oplossingen verbonden zijn uiteraard mee. Een andere overweging is de draagkracht hiervoor bij de belanghebbenden. Communiceer met direct betrokkenen, zoals buurtorganisaties, om hun voorkeuren in beeld te krijgen.

Voor meer tips over probleemanalyse en afweging, [klik hier](#).

Stappenplan

Vorbereidende activiteiten:

- Identificeer welke organisaties betrokken dienen te zijn, wie waarvoor verantwoordelijk is, en wie welke investeringen gaat doen. Voor toewijzing van woningen, verhuur en het beschikbaar stellen van huurkorting is een woningcorporatie verantwoordelijk.
- Benoem vooraf waarvoor studenten kunnen worden ingezet, hoeveel uren inzet gevraagd wordt, en welke incentive hier tegenover wordt gesteld.
- Het selecteren van de studenten gebeurt op basis van de te verwachten bijdrage aan de wijk. Hiervoor dient een selectieprocedure te worden ontworpen. Te denken valt aan een procedure met een sollicitatiebrief en een gesprek, dat afgenomen wordt door een selectiecommissie bestaande uit bewoners en wijkmedewerkers. De motivatie en de competenties van de studenten zijn cruciaal. Soms wordt de werving van studenten uitbesteed aan een externe partij, zoals bijvoorbeeld bij het project '[Student in de Wijk Leiden](#)', waar studentenhuisvester DUWO de studenten werft voor corporatie De Sleutels.

Uitvoerende activiteiten:

- De activiteiten hebben betrekking op de woningtoewijzing, en eventueel op het vastleggen en handhaven van een verhuisplicht na afstuderen. Bij het ter beschikking stellen van de incentive wordt gecontroleerd of de studenten zich aan de afspraken houden.
- Begeleiding en monitoring inzet. Bij activiteiten in de wijk zijn de studenten het afgesproken aantal uren per week actief. Zij worden in hun dagelijkse activiteiten begeleid door corporatiemedewerkers of door de intermediaire instelling waar zij actief zijn (bijvoorbeeld een school, speeltuinvereniging, welzijnsinstelling).
- Gedurende de uitvoering wordt bijgehouden of afspraken worden nagekomen en of de activiteiten naar tevredenheid worden uitgevoerd (zowel bij bewoners als bij betrokken corporatiemedewerkers of intermediaire partijen).

Afrondende activiteiten:

Bepaal welke output de gedane investeringen hebben opgeleverd. Denk aan:

- Aantal student-uren
- Aantal activiteiten
- Aantal deelnemers

Inzicht in de uitkomst ontstaat door evaluatie op basis van gesprekken met buurtprofessionals en bewoners of een tevredenheidsonderzoek bij de intermediaire organisaties.

Kerninformatie

Doelgroep

Wat betreft activiteiten richt de interventie zich op de studenten. Zij zijn de groep die aan het werk wordt gezet. De studenten worden geselecteerd op basis van hun motivatie en hun capaciteiten. Soms houdt hun studierichting verband met de uit te voeren activiteiten. De projecten variëren in schaalgrootte, maar het gaat meestal om

tussen de vier en tien studenten, die ongeveer twaalf uur per week actief zijn. In de [Rudolf Dieselbuurt](#) in Amsterdam werden bijvoorbeeld vier studenten geplaatst in een complex van 124 woningen.

Wat betreft de effecten kunnen alle bewoners van het complex of de buurt als doelgroep worden beschouwd. Alle bewoners profiteren immers van de verbeterde uitstraling van de leefomgeving. Ook kunnen bewoners profiteren van toenemend woongenot als gevolg van afname van overlast. De interventie is geconcentreerd in een complex of in een buurt van maximaal een paar honderd huishoudens.

Betrokkenen

- Woningcorporaties:
  - investerende rol door het bieden van huurkorting
  - uitvoerende rol door het begeleiden en monitoren van studenten
  - incasserende rol, als de uitstraling van de leefomgeving verbetert of als bewoners meer woongenot ervaren
- Studenten:
  - uitvoerende rol, omdat zij de activiteiten uitvoeren
  - incasserende rol, omdat zij huurkorting krijgen
- Bewoners:
  - incasserende rol, omdat zij profiteren van de betere uitstraling van de leefomgeving en/of het toenemende woongenot
- Overige organisaties in de buurt, bijvoorbeeld schuldhulpverlening, scholen of verzorgingshuizen (optioneel):
  - uitvoerende rol, indien zij studenten begeleiden
  - incasserende rol, omdat studenten hen helpen hun doelen in de buurt te bereiken
- Gemeente (optioneel):
  - investerende rol door het ter beschikking stellen van kennis, medewerkers of middelen. [Het project in de Laan van Spartaan](#) werd bijvoorbeeld mede gefinancierd door de deelgemeente.
  - uitvoerende rol door het bieden van ondersteuning of het begeleiden van studenten
- Organisaties die studenten werven (bijvoorbeeld Academie van de Stad, Project Vooruit, DUWO)
  - Coproducerende rol, omdat de werving en selectie van studenten cruciaal is voor het slagen van het project

Randvoorwaarden

- Er is sprake van een niet al te grote buurt met een duidelijke geografische begrenzing, waar bepaalde problemen spelen.
- De mutatiegraad moet hoog genoeg zijn voor instroom van studenten.
- De buurt ligt in of vlakbij een studentenstad.

Contra-indicaties

Bij activiteiten in de wijk moet de zwaarte van de problematiek aansluiten bij de kennis en vaardigheden van de studenten. Er zijn tal van problemen denkbaar waarvoor de inzet van geschoolde professionals vereist is, zoals hangjongeren die naar criminaliteit dreigen af te glijden, extreme woonoverlast of huiselijk geweld.

Tips & trucs

- Ga vooraf in gesprek met stakeholders in de buurt. Dit vergroot het draagvlak en begrip.
- Houd rekening met beeldvorming dat studenten voorgetrokken worden bij woningtoewijzing. Dit valt te ondervangen met een 'campuscontract' (huurcontract is gekoppeld aan studieduur) of jongerencontract.
- Evalueer bij de intermediaire organisaties hoe ze de kwaliteit van de output ervaren.
- Houd het aantal betrokken organisaties overzichtelijk en voorkom een overlegcircuit.
- De studenten kunnen bij hun activiteiten ondersteund worden door vrijwilligers. De studenten treden dan op als coördinatoren. Zie bijvoorbeeld de [Van der Pekbuurt](#).
- Bepaal een minimuminzet per student per week. Bij minder dan 10 uur inzet per week loopt de overhead per 'studentuur' sterk op.
- Maak duidelijke afspraken over wat studenten aankunnen en wanneer inschakeling van een professional nodig is.

6

Praktijkbeschrijvingen

- [VoorUit Project – Laan van Spartaan 2016](#)
- [Springlevend H-buurt](#)
- [Springlevend Heesterveld](#)
- [Springlevende wijk De Wierden door Academie van de Stad](#)
- [Leefbaarheid Rudolf Dieselbuurt](#)

Archetype

Deze modelinterventie is mede gebaseerd op de archetype-interventie 'Studenten wonen in aandachtswijken' van Atrivé (2012).